

Trung Cộng mạnh tay săn “cọp tham nhũng”, cựu trùm an ninh Chu Vĩnh Khang khốn đốn

Phạm Vũ Lửa Ha tổng hợp

Tập Cận Bình mới lên ngôi ở Trung Quốc chưa đầy hai năm nhưng sắp sửa thanh lọc được Chu Vĩnh Khang, cựu ủy viên thường vụ Bộ Chính trị và từng được mệnh danh là người quyền thế nhất Trung Quốc. Nếu Chu Vĩnh Khang, năm nay 71 tuổi, bị đưa ra xét xử và phán quyết có tội, ông sẽ là quan chức cao cấp nhất bị kết tội tham nhũng, và bị thanh lọc trong lịch sử Trung Cộng. Chu Vĩnh Khang là ai và tại sao Tập Cận Bình quyết tâm loại trừ?

Chu Vĩnh Khang (Ảnh: Bloomberg)

Bản tiếng Việt © 2014 **Phạm Vũ Lửa Ha**

(Bài viết, ký tên Khương An, đã đăng trên *Thời Mới Canada*, ngày 9/4/2014.)

Đọc thêm tại blog **[lên đồng xuống đòai](#)**:

- **[Phiên tòa xử Bạc Hy Lai: Tuồng hề hay phép thử nghiêm túc cho cải cách của Trung Cộng?](#)**
- **[Tiết lộ tài liệu mật về tài sản hải ngoại của giới thương lưu Trung Quốc](#)**
- **[Gặp Mao Trạch Đông mới](#)**
- **[Chuyển giao thể hệ lãnh đạo Trung Quốc: Bỏ lỡ cơ hội cải cách](#)**
- **[Đảng Cộng sản còn tồn tại ở Trung Quốc được bao lâu nữa?](#)**
- **[Phái chãng Đảng Cộng sản Trung Quốc đã tân mang?](#)**

Trung Cộng mạnh tay săn “cọp tham nhũng”, cựa trùn an ninh Chu Vĩnh Khang khốn đốn

Phạm Vũ Lửa Ha tổng hợp

Kể từ sau Cách mạng Văn hóa dưới thời Mao Trạch Đông, quy tắc bất thành văn trong nền chính trị Trung Quốc là các đương kim và cựu ủy viên Thường vụ Bộ Chính trị, cơ quan quyền lực cao nhất của Trung Cộng, được miễn trừ điều tra. Luật sư nhân quyền Đặng Bưu từng nhận xét rằng phương châm của giới chức Trung Quốc là “lên được cục trưởng là không bị án tử hình, lên tới Thường vụ là không bị án *gì cả*.” Nhưng diễn biến gần đây ở Trung Quốc cho thấy quy tắc đó sắp bị phá bỏ.

Cái lưới do Tập Cận Bình tung ra trong chiến dịch chống tham nhũng đang từ từ bủa vây Chu Vĩnh Khang, ủy viên Thường vụ Bộ Chính trị dưới thời Hồ Cẩm Đào cho tới khi cả hai người về hưu trong đợt chuyển giao thế hệ lãnh đạo Trung Cộng vào năm 2012. Cuộc điều tra tham nhũng đã bắt được hàng chục quan chức cấp trung và doanh nhân tư nhân, tất cả đều có quan hệ ít nhiều với Chu Vĩnh Khang và con trai ông. Gần như không ai trong số những người bị bắt trong chiến dịch kéo dài gần 18 tháng qua (lâu hơn bình thường) có quan hệ với các quan chức cao cấp khác. Hôm 30/3, Reuters đưa tin nhà chức trách Trung Quốc đã tịch thu tài sản trị giá 14,5 tỉ Mỹ kim của những người có quan hệ với Chu Vĩnh Khang.

Vụ án tham nhũng liên quan đến Chu Vĩnh Khang gây rúng động giới kinh doanh và hệ thống công quyền. Quyết định công khai thanh lọc Chu Vĩnh Khang có lẽ sẽ là cao điểm của chủ trương chống tham nhũng của Tập Cận Bình kể từ lên nắm quyền. Những nguồn tin thân cận với cuộc điều tra cho biết các cáo buộc về tội tham nhũng của họ sẽ được công khai trong mấy tuần sắp tới. Nếu Chu Vĩnh Khang, năm nay 71 tuổi, bị đưa ra xét xử và phán quyết có tội, ông sẽ là quan chức cao cấp nhất bị kết tội tham nhũng, và bị thanh lọc trong lịch sử Trung Cộng.

Từ xuất thân hèn mọn đến đỉnh cao quyền lực

Chặng đường dài của Chu Vĩnh Khang tiến lên đỉnh cao quyền lực bắt đầu từ một thôn nhỏ ở thành phố Vô Tích, tỉnh Giang Tô, trên bờ sông Dương Tử, nơi ông ra đời trong một gia đình nông dân vào năm 1942. Chu Vĩnh Khang xa quê từ năm 15 tuổi, về sau tốt nghiệp Viện Dầu khí Bắc Kinh, khởi đầu sự nghiệp trong ngành năng lượng. Khi học ở Bắc Kinh ông đổi từ cái tên quê mùa Chu Nguyên Căn thành Chu Vĩnh Khang.

Qua 30 năm làm trong ngành dầu khí, ông Chu tạo dựng một mạng lưới ô dù và vây cánh hùng mạnh, và thấu hiểu mối quan hệ mật thiết giữa quyền lực, tiền bạc và an ninh quốc gia. Đến năm 1996, khi được bổ nhiệm chủ tịch Tập đoàn Dầu khí Quốc gia, ông đã trên con đường tiến nhanh vào nhóm có quyền lực tuyệt đối của Trung Cộng.

Hai người em trai của ông không được học hành nhưng được thừa hưởng ngôi nhà của gia đình. Nhưng họ vẫn hưởng lộc nhờ anh trai thăng tiến trong hàng ngũ đảng. Ở lõi vào thôn Tây Tiên Đầu, tại nơi trước đây tề xá của nhà họ Chu tọa lạc, đảng bộ địa phương dùng công quỹ xây dựng một khu nhà hiện đại, uy nghi. Mỗi khi có lễ lạc, hàng đoàn xe hơi đắt tiền đậu bên ngoài khu nhà của họ Chu khi các quan chức cấp cao của tỉnh và thành phố đến thăm và *phách mã thí* (*pai ma pi*, 拍马屁), nghĩa là “vỗ đít ngựa”, từ lóng chỉ trò nịnh bợ.

Tuy ít khi về quê, ông Chu giúp gia đình mình phát lên. Một em trai của ông trở thành phó giám đốc Sở Đất đai và Tài nguyên, một chức vụ béo bở nhờ phân bổ các quyền sử dụng đất và khai khoáng. Em dâu của ông mở đại lý độc quyền tại địa phương để bán và bảo trì xe Audi, loại xe được các quan chức Trung Quốc ưa chuộng.

Theo người dân trong thôn, năm 1996 chính quyền có kế hoạch phá bỏ cả thôn để dọn đường cho một “khu phát triển kinh tế”; kế hoạch này đột ngột bị ngưng lại khi giới chức trách biết những phần mộ mà họ định san ủi là của dòng họ nào.

Ông tiến thân trong ngành dầu khí Trung Quốc, trở thành chủ tịch Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Trung Quốc năm 1996. Với sự hậu thuẫn của cựu phó chủ tịch Trung Quốc Tăng Khánh Hồng, người bảo trợ uy quyền nhất của ông trong ngành dầu khí, từ năm 1999 đến 2007, Chu Vĩnh Khang nhanh chóng thăng tiến qua các chức vụ bộ trưởng Bộ Đất đai và Tài nguyên, bí thư tỉnh Tứ Xuyên, và bộ trưởng Bộ Công an (2002 đến 2007). Trong năm 2007, ông lọt vào Thường vụ Bộ Chính trị.

Từ năm 2007 đến 2012, ông được giao nắm Ủy ban Chính trị và Pháp luật, có quyền kiểm soát tòa án và công an. Trong nhiều năm kế tiếp, quyền lực của ông Chu tăng đáng kể khi nhà nước tăng mạnh chi tiêu về “duy trì ổn định”. Ông kiểm soát bộ máy an ninh khổng lồ của Trung Quốc, với ngân sách 100 tỉ Mỹ kim, cao hơn ngân sách quốc phòng.

Các mối quan hệ chính trị, an ninh và năng lượng của Chu Vĩnh Khang sâu rộng đến nỗi đôi khi ông được gọi là Dick Cheney (cựu phó tổng thống Mỹ) của Trung Quốc. Và ông nắm giữ kho hồ sơ mật có thể gây tổn hại thanh danh nhiều nhân vật có thế lực nên còn được so sánh với một người Mỹ khác: J. Edgar Hoover (giám đốc đầu tiên của FBI).

Tập lên ngôi, Chu khôn đốn

Vào đầu năm 2012, Chu Vĩnh Khang có lẽ là người quyền lực nhất Trung Quốc. Nếu có ai được xem là bất khả xâm phạm, người đó chính là Chu Vĩnh Khang. Nắm trong tay bộ máy an ninh quốc nội ở một nước luôn ám ảnh về những mối đe dọa nội địa, ông Chu biết rõ hơn ai hết ở Trung Quốc xác người chôn ở đâu. Nhưng ngay trong lúc ông Chu thu tóm quyền lực, ngọn gió chính trị ở Trung Quốc bắt đầu đổi chiều.

Sau khi trở thành tổng bí thư (cuối năm 2012) và chủ tịch nước (năm 2013), Tập Cận Bình cam kết xem việc chống tham nhũng là mục tiêu trọng tâm, chủ yếu là do công chúng ngày càng phẫn nộ trước tình trạng quan chức giàu nứt đố đổ vách. Gần như ngay sau khi lên nắm quyền, ông Tập đã cấm những biểu hiện rõ rệt của đời sống xa hoa từng là đặc trưng của tầng lớp cai trị Trung Quốc – như tiệc tùng linh đình, túi xách Gucci, và xe hơi hạng sang. Cuộc chiến của Tập Cận Bình chống lại thói phô trương chỉ là một phần trong chiến dịch chống tham nhũng của ông. Ông cũng đã hứa bắt cả “cọp” (quan chức cấp cao) và “ruồi” (cán bộ cấp thấp) vi phạm pháp luật.

Con cọp lớn đầu tiên bị tóm là Bạc Hy Lai, cựu bí thư Trùng Khánh đã dính vào một vụ bê bối năm 2012 với Vương Lập Quân, phó chủ tịch và giám đốc công an Trùng Khánh. Vương Lập Quân đã lán nạn tại lãnh sự quán Mỹ tại Thành Đô, tỉnh Tứ Xuyên. Hồi mùa hè năm ngoái, trong phiên tòa được xem là khá minh bạch, Bạc Hy Lai bị phán quyết có tội tham nhũng, lạm quyền và nhận hối lộ, và hiện đang thụ án chung thân.

Việc bắt giữ Chu Vĩnh Khang xem như có liên quan với sự thất sủng của Bạc Hy Lai. Ông Chu và ông Bạc có mối liên minh lâu đời, nhất là khi bộ máy an ninh của ông Chu hỗ trợ mạnh mẽ cho chiến dịch “đá hắc” (bài trừ băng đảng tội phạm) của ông Bạc tại Trùng Khánh. Theo nhiều

người có quan hệ với giới lãnh đạo cao cấp, Bạc Hy Lai bị nghi ngờ là đã cùng với Chu Vĩnh Khang âm mưu hất cẳng Tập Cận Bình và chiếm chức chủ tịch Trung Quốc, dù phiên tòa xử ông Bạc không hề đề cập gì đến điều này.

Theo tường thuật của báo The Financial Times hồi tháng 5/2012, chẳng bao lâu sau khi ông Bạc bị bắt, ông Chu mất quyền điều hành bộ máy an ninh. Những tội mà ông Chu bị cáo buộc có thể không trầm trọng như của ông Bạc (vợ ông bị buộc tội giết một doanh nhân người Anh và nhờ Vương Lập Quân chạy tội), nhưng ông Chu nắm nhiều quyền lực hơn.

Trong vòng mấy tháng, nhiều đệ tử của ông bị điều tra tội tham nhũng. Trong bộ máy an ninh nhà nước đầy quyền sinh sát, hàng trăm mật vụ và công an đã bị thanh lọc trong năm qua, trong đó có ít nhất ba quan chức cao cấp ngành an ninh, gồm hai thứ trưởng và người phụ trách bộ máy nghe lén nội bộ. Một người đã từng thuộc cơ quan đứng đầu chiến dịch đàn áp Pháp Luân Công. Ít nhất 100 quan chức có quan hệ với ông Chu ở Tứ Xuyên đã bị bắt giữ, cùng với cả chục quan chức hàng đầu ở Tập đoàn Dầu khí Quốc gia và các công ty con, trong đó có Tưởng Khiết Mẫn, cựu chủ tịch tập đoàn. Ít nhất sáu quan chức nhà nước và ít nhất chín doanh nhân tư nhân trong ngành khai khoáng hay năng lượng đã bị bắt giữ kể từ tháng 12/2012.

Một nạn nhân tiêu biểu của đợt thanh lọc này là Lý Đông Sinh, 58 tuổi, từng làm việc 22 năm ở Đài Truyền hình Trung ương Trung Quốc (CCTV) và leo lên đến chức phó giám đốc đài này, và cuối cùng thành thứ trưởng bộ tuyên truyền. Theo những người hiểu biết về vai trò của ông Lý tại đài truyền hình quốc doanh, ngoài công việc hằng ngày, ông Lý thường xuyên giới thiệu các vị lãnh đạo cao cấp của đảng với các nữ phóng viên và xướng ngôn viên trẻ đẹp của đài. Trong những lần giới thiệu này có lần ông Lý mai mối ông Chu với người vợ thứ hai, một xướng ngôn viên CCTV trẻ hơn ông tới 28 tuổi. Vợ đầu của ông Chu mất trong một tai nạn xe. Tuy không có kinh nghiệm trong ngành bảo vệ pháp luật, Lý Đông Sinh được bổ nhiệm chức vụ quan trọng là thứ trưởng bộ công an vào năm 2009, hai năm sau khi ông Chu nắm quyền kiểm soát ngành an ninh nội địa.

Sự sụp đổ của một triều đại

Các hoạt động kinh doanh của Chu Tân, con trai 42 tuổi của Chu Vĩnh Khang, là một ví dụ tiêu biểu về việc thân nhân của giới quyền thế dùng quan hệ của mình để trục lợi trong nhiều công ty quốc doanh. Để chế kinh doanh của Chu Tân bao trùm đủ ngành nghề từ sản xuất truyền hình đến khai khoáng, dịch vụ năng lượng, thiết bị cho các mỏ khai thác dầu của Trung Quốc ở Iraq, các công trình nhà quốc doanh giá rẻ, và thậm chí cả chương trình bắt người lao động nhập cư trả lệ phí cao cho các loại phẫu thuật bắt buộc. Em dâu và cháu của Chu Vĩnh Khang là đối tác của Tập đoàn Dầu khí Quốc gia để kinh doanh phân phối khí đốt ở Vô Tích, Tứ Xuyên, Tân Cương, Nội Mông và Thiên Tân.

Trong nhiều tranh chấp kinh doanh và cá nhân, Chu Tân đe dọa trả đũa các đối thủ của mình bằng cách dùng lực lượng công an và bộ máy an ninh nhà nước dưới quyền của cha mình, theo những người có liên quan trong các tranh chấp đó.

Chu Tân bị bắt giữ năm ngoái trong khi Chu Vĩnh Khang và vợ bị quản thúc tại gia ở Bắc Kinh hồi tháng 11. Cũng có nguồn tin cho rằng ông Chu và thân nhân bị giam giữ ở loại nhà tù bí mật mà các nhân viên an ninh dưới quyền của ông trước đây dùng để giam những người bị xem là mối đe dọa đối với đảng.

Theo một văn bản lưu hành trong giới chức Bắc Kinh, cơ quan điều tra đến nay đã tịch thu tài sản trị giá gần 100 tỉ nhân dân tệ (16 tỉ Mỹ kim) từ ông Chu, gia đình và các cộng sự. Tài sản

tịch thu bao gồm súng, tác phẩm nghệ thuật, xe bọc thép, hàng trăm căn hộ, hàng trăm triệu đô-la tiền mặt và ngoại tệ, vàng thỏi và vốn cổ phần trong hàng trăm công ty.

Những thông tin tương tự về các vụ điều tra tham nhũng trước đây từng lưu hành rộng rãi trong giới quan chức, và đôi khi hóa ra chỉ là tin đồn. Nhiều người nhận được thông tin mới nhất này nghĩ rằng chính quyền tung ra tin này để dọn đường cho một thông báo về số phận của ông Chu.

Lúc 7 giờ tối ngày 1/12, hơn chục cán bộ “ban kỷ luật và thanh tra” của đảng mặc thường phục bố ráp căn hộ của Chu Nguyên Thanh, em trai út của Chu Vĩnh Khang, ở thành phố Vô Tích, cách quê họ khoảng 40 phút lái xe. Theo các nhân chứng, các cán bộ điều tra ở lại đến 5 giờ sáng, rồi bắt đi Chu Nguyên Thanh, và Chu Linh Anh, vợ ông.

Gần như cùng lúc, các cán bộ điều tra tham nhũng đến thôn Tây Tiền Đầu thì thấy Chu Nguyên Hưng, 69 tuổi, người em trai kia của Chu Vĩnh Khang, sắp chết vì ung thư xương. Khi lễ tang của ông được tổ chức tại thôn hôm 12/2, chỉ có khoảng 50 thân nhân tham dự. Hai người anh em và người cháu Chu Tân không có mặt, mà chính quyền không có ai đại diện đến dự.

Tập Cận Bình sẽ mạnh tay tới đâu?

Tuy Tập Cận Bình hứa bắt cả “cọp” lẫn “ruồi”, hàng chục ngàn quan chức bị bắt trong năm qua chủ yếu là hạng ruồi. Sử gia và nhà bình luận chính trị Chương Lập Phạm nhận xét: “Đối với giới lãnh đạo hiện nay, phê truất ông Chu trong một cuộc săn cọp sẽ giúp họ loại trừ được các đối thủ chính trị và củng cố uy tín chính trị của họ. Nhưng nó cũng sẽ bộc lộ những vấn đề của hệ thống. Liệu công chúng có bằng lòng với việc loại bỏ ông Chu, hay họ cũng đặt câu hỏi về các quan chức cao cấp khác?”

Săn cọp là truyền thống lâu đời trong nền chính trị tàn nhẫn của Trung Quốc. Hai vị tiền nhiệm của Tập Cận Bình đã đợi ít nhất hai năm sau khi lên nắm quyền mới thanh lọc một đối thủ quyền lực: Giang Trạch Dân khứ Trần Hi Đồng, bí thư Bắc Kinh, còn Hồ Cẩm Đào khứ Trần Lương Vũ, bí thư Thượng Hải.

Tập Cận Bình ra tay nhanh hơn và nhắm tới đích cao hơn nhiều. Nghịch lý một nỗi là nếu ông Tập quyết định đưa ông Chu ra xét xử, thì lại để lộ ông vẫn cảm thấy cần phô trương thanh thế và quyền kiểm soát đất nước của ông không mạnh như nhiều người tưởng.

Khi được chọn kế vị Hồ Cẩm Đào vào năm 2008, Tập Cận Bình được xem là một ứng viên thỏa hiệp vì hầu hết các phe phái lớn trong đảng đều chấp nhận ông. Ông là tổng bí thư và chủ tịch đầu tiên kể từ đầu thập niên 1980 không do Đặng Tiểu Bình đích thân chọn; chính sự hậu thuẫn của ông Đặng đã giúp Giang Trạch Dân và Hồ Cẩm Đào có tính chính danh rất cao. Tuy ông Tập là “thái tử đảng” (con trai của Tập Trọng Huân, thuộc lớp lãnh đạo đầu tiên của Trung Cộng), mạng lưới ô dù và vây cánh của ông không sâu rộng hay vững vàng như của nhiều nhà lãnh đạo khác, trong đó có ông Chu.

Kể từ khi Chu Vĩnh Khang nghỉ hưu năm ngoái, hàng trăm quan chức và doanh nhân từng thăng tiến và phát đạt nhanh nhờ vào vị thế của ông – trong đó có các quan chức hàm bộ trưởng trong ngành an ninh, các công ty dầu quốc doanh và cơ quan quản lý tài sản nhà nước – đã bị giam giữ vì các tội tham nhũng. Danh sách dài những người bị bắt giữ có quan hệ với ông Chu cho thấy bộ máy công quyền đầy rẫy các mạng lưới quan hệ cá nhân và cách chắc ăn nhất để thăng quan tiến chức là quen biết một người bảo trợ quyền thế.

Hầu hết các nhà quan sát nhận định rằng việc thanh lọc Chu Vĩnh Khang vừa là kết quả của một cuộc tranh giành quyền lực, vừa thể hiện ý muốn bài trừ tham nhũng. Tập Cận Bình cần xử một

nhân vật cộm cán để chứng tỏ với thiên hạ là ông thực sự nắm quyền kiểm soát và nghiêm túc về chuyện chống tham nhũng. Loại được ông Chu thì ông Tập cũng trừ khử được một đối thủ tiềm năng. Nhưng nước cờ này đầy rủi ro chính trị do mạng lưới ô dù bảo trợ của ông Chu đâu khác gì những mạng lưới quan hệ trong sự nghiệp của gần như tất cả các quan chức cao cấp khác trong ba chục năm qua.

Việc thanh lọc ông Chu cũng bộc lộ chương ngại vật lớn nhất mà chế độ chuyên quyền Trung Cộng đụng phải trong quá trình bài trừ tham nhũng: đó là các cơ cấu quyền lực không chính thức khổng lồ như mạng lưới của Chu Vĩnh Khang. Ngay cả khi quyết tâm cắt bỏ phần ngọn thối rữa của chế độ, ông Tập không thể tấn công các quan chức cao cấp khác và vây cánh của họ vì như vậy sẽ gây mất ổn định cho toàn thể cơ cấu quyền lực Trung Quốc. Có tin các cựu lãnh đạo Giang Trạch Dân và Hồ Cẩm Đào đã khuyến cáo Tập Cận Bình đừng quá mạnh tay hay làm gì có thể gây nguy hại đến năng lực cai trị và giữ quyền lực của đảng cộng sản.

Tham khảo:

- Jamil Anderlini and Lucy Hornby, [*Captured in a Chinese tiger hunt*](#), The Financial Times, 31/3/2014
- Jonathan Sullivan, [*Xi's Corruption Crackdown*](#), The National Interest, 3/4/2014
- Matt Schiavenza, [*The 'Most Powerful Man in China' Is About to Be Purged*](#), The Atlantic, 3/4/2014